

PRÆSENTATION AF "SKRIVEDIDAKTIK PÅ MEL- LEMTRINNET I ALLE FAG"

LENE STORGAARD BROK, PROJEKTLEDER, NATIONALT VIDENCENTER FOR LÆSNING – PROFESSIONSHØJSKOLERNE

Skrivedidaktik på mellemtrinnet i alle fag er et praksisudviklende forskningsprojekt, som gennemføres af Nationalt Videncenter for Læsning – Professionshøjskolerne, i et samarbejde med fem skoler i Ishøj kommune. Projektet er støttet af Egmont Fonden og Undervisningsministeriet. Formålet med projektet er at undersøge og udvikle skriftpraksisser i forskellige fag i skolen med henblik på at udvikle en skivedidaktik, der i højere grad understøtter, at man kan skrive sig til læring i fag, end det sker i dag. I projektet arbejder man med en række interventioner, der skal udvikle skivedidaktik i fagene dansk, matematik, historie og natur/teknik på mellemtrinnet. Samtidig understøtter man, at lærere og vejledere udvikler et sprog om skrivning i fag.

Vi har i 2012-2013 gennemført feltobservationer af skrivning i fagene ved de fem klasser på skolerne i Ishøj. To hold lærerstuderende har bidraget til dette arbejde og suppleret observationsmaterialet. Vi har gennemført analyser af det samlede empiriske materiale og udpeget en række opmærksomhedspunkter, som har givet retning til de interventioner, vi nu i skoleåret 2013-14 arbejder med i undervisningen.

Deltagere i projektet

Projektet involverer mange forskellige deltagere. Forskergruppen består af Mette Bak Bjerregaard, cand. pæd. med speciale i skivedidaktik, Klara Korsgaard, leder af Nationalt Videncenter for Læsning – Professionshøjskolerne og forfatter til bogen "Opdagende skrivning – en vej ind i læsningen", og Lene Storgaard

Brok ph.d. i uddannelsesforskning med flere års erfaring med udvikling af børn og voksnes skrivekompetencer og leder af projektet. Forskergruppens opgave er at stå for forskningsprocessen og formidle projektets fund undervejs og til slut i projektet.

Ishøj kommune deltager med fem skoler i projektet. På hver skole har man valgt, at et lærerteam omkring 4.-5. klasse aktivt skal indgå, hvilket samlet set er 17 lærere. Lærernes opgave er at gennemføre den daglige undervisning med eleverne i klassen og deltage i interventionsseminarer, der giver inspiration til at indføre nye skivedidaktiske tiltag i undervisningen – efterhånden som projektet skrider frem. Lærernes undervisning er omdrejningspunkt for projektet. Det er dem, der gennemfører undervisningen, og de arbejder dagligt med at justere deres egen undervisning og bidrage til at udvikle en ny skivedidaktik. De gør det på forskellig vis og matcher didaktikken til den faglige undervisning og de elever, de har i klassen.

Eleverne er som lærerne omdrejningspunkt for projektet. Der er i gennemsnit 20 elever i hver af de fem klasser. I 2012-13 gik de i fjerde klasse og her i 2013-14 går de i femte klasse. De skriver i alle fag og arbejder både med kortsigtede og langsigtede skriveprocesser. De udarbejder forskellige produkter i de forskellige fag, og de er blevet vant til at udgive og præsentere deres skriftlige produkter for hinanden og på skolerne.

Derudover deltager 15 vejledere fra skolerne. De er uddannet som læsevejledere, dansk som andetsprogsvejledere og matematikvejledere. Vejledernes opgaver er at observere undervisningen i klasserne og deltage i teamsamtaler med lærerne med henblik på at understøtte udvikling af ny skivedidaktik. Vejlederne følger lærerne i deres daglige undervisning og fører løbende en dialog om skrivningens betydning for læring i fagene. De observerer kollegernes undervisning og deltager

i teamsamtaler om skrivning, og det er hensigten at vejledergrupperne på skolerne skal fortsætte udviklingen af ny skrivedidaktik, når projektet er afsluttet og forskergruppen ikke længere kan deltage i projektet.

Fra skolerne indgår desuden skoleledere og Ishøjs læsekonsulent, Marianne Gjelstrup. Lederne har deltaget i fokusgruppeinterview og følgegrupper, og de har en væsentlig opgave i at forankre projektet på skolerne. Læsekonsulenten har overblikket over kommunens satsninger og sætter en dagsorden for, hvilke udviklingsprojekter man skal gå i gang med på skolerne, og hvilke prioriteringer, der skal foregå inden for læseskriveområdet.

Projektet har desuden involveret læreruddannelsens undervisere og studerende. To hold studerende fra

læreruddannelsen Zahle og Blaagaard/KDAS har i studieåret 2012-13 foretaget observationer af undervisningen på skolerne. Dette empiriske materiale er bragt tilbage i undervisningen i læreruddannelsen og gjort til genstand for analyser der. De studerende har enten skrevet opgaver eller gennemført faglig formidling om skrivning i fag på mellemtrinnet. Det empiriske materiale er samtidig tilgået forskergruppen og blevet en del af det samlede empiriske materiale fra feltobservationsstudiet.

Metode

Metodisk er projektet bygget op omkring observations- og interventionsmetodik, og forskergruppen tilvejebringer empiriske studier i et tæt samarbejde med de lærerstuderende og med aktørerne på skolerne: læ-

rere, vejledere, konsulenter og skoleledelser. Projektet sigter mod at kunne beskrive og forstå undervisning i fag ud fra et fokus på, hvordan skriftlighed indgår i den faglige undervisning og de faglige læreprocesser. Pointen i denne type af forskningsprojekter er, at forskere ikke blot søger at afdække eksisterende praksis, men aktivt skaber et systematisk datamateriale undervejs i den praksisudviklende proces og initierer til forandringer i undervisningen sammen med deltagerne fra skolerne. Vi arbejder metodisk med at udvikle, hvad professionsforskeren Anne Edwards kalder "common knowledge", hvor lærere, vejledere og forskere indgår i professionsfaglige fællesskaber for sammen at udvikle viden. Lærerne bidrager med deres ekspertise fra undervisningen, vejlederen bidrager med deres faglige vejledningsekspertise, og forskergruppen bidrager med teoretisk viden om skrivning og forskningsmetodik empiriske analyser samt processtyring. Gruppen samles ved møder, hvor man udveksler, diskuterer, kritiserer og analyserer materialer og didaktiske eksempler fra undervisningen på skolerne. Ad den vej opbygges et fælles vidensgrundlag at udvikle ud fra (Edwards 2010,2011).

Præmissen, for at observation og intervention er interessant i dette projekt, er, at vi fokuserer på de sammenhænge, der er mellem faglig læring og skrivning. Undersøgelsesspørgsmålet er derfor: *hvordan lærerne tilrettelægger og gennemfører en undervisning, hvor eleverne får mulighed for at skrive sig til læring*. Forskergruppen udforsker sammen med lærere og vejledere om dette sker, og vi intervenserer i undervisningspraksisser med det formål at få elevernes skriveprocesser knyttet til faglig læring.

Nationalt og Internationalt sigte

Vi har forskningsmæssigt baggrund i internationale studier, der viser, at skrivning har potentiale til læring "Writing across curriculum", og vi har en interesse i at løfte feltet nationalt. Vi knytter an til dansk og norsk skriveforskning (Dysthe, Hertzberg og Hoel 2000, Flyum og Hertzberg 2011, Hetmar 2000, Elf, Krogh og Spanget Christensen 2014, Smidt 2010). Derudover har vi besøgt The National Writing Project, University of California, Berkeley (www.nwp.org) for at blive inspireret af deres måder at arbejde med skrive didaktik på (De Voss, D. N. Eidman-Aadahl, E and Hicks, T, 2010, Graham and Perin, 2007, NWP and Nagin 2006). Vi bringer i dette tidsskrift viden fra international forskning i spil med de foreløbige fund vi har gjort i Skrive didaktik på mellemtrinet i alle fag.

Litteratur

De Voss, D. N. Eidman-Aadahl, E and Hicks, T, (2010): Because digital writing matters. Jossey-Bass.

Dysthe, O., Hertzberg, F., og Hoel, T.L. (2000). Skrive for å lære: skrivning i høgere utdanning. Oslo.

Edwards, A. (2010). Being an expert professional practitioner: The relational turn in expertise. Dordrecht: Springer.

Edwards, Anne (2011) "Building common knowledge at the boundaries between professional practices: Relational agency and relational expertise in systems of distributed expertise". International Journal of Educational Research.

Elf, N.F., Krogh, E., Spanget Christensen, T.(2014):Skrivekulturer i folkeskolens niende klasse. In Press.

Flyum, K.H., og Hertzberg, F.(red.) (2011): Skriv i alle fag! Universitetsforlaget

Graham, S., & Perin, D. (2007). Writing next: Effective strategies to improve writing of adolescents in middle and high schools – A report to Carnegie Corporation of New York.Washington, DC:Alliance for Excellent Education.

Hetmar, Vibeke (2000): Elevens project, lærerens udfordringer. Dansklærerforeningen.

NWP and Nagin, C. (2006): Because writing matters. Jossey-Bass.

Smidt, J., Solheim, R., og Aasen, A., J., (2011): På sporet af god skriveundervisning – en bog for lærere i alle fag. Trondheim 2011.

DANSK

SKRIFTLIGHED OG LÆSEFORSTÅELSE

Med Elisabeth Arnbaks serie **SKRIV TIL DIN LÆSER** lærer eleverne, hvordan de skal skrive berettende, beskrivende, forklarende og argumenterende tekster.

Med Gerd Fredheim og Kirsten Jakobsens nye inspirationsbog **AT SKRIVE FOR AT LÆRE** lærer eleverne, hvordan skrivningen kan bruges til at fastholde tanker og viden i en læringsproces. Elevhæftet **SKRIVNING I FAGENE** lærer eleverne at bruge skrivning til at understøtte deres læring.

Med Kirsten Koch Jensens nye **SKRIVETAKLINGER** lærer eleverne at bruge skrivestrategier, når de arbejder med skønlitterære tekster.

Med Elsebeth Otzens serie **LÆSESPRINGET** lærer eleverne Huske-, Ordne-, Overvåge- og Udvikle-strategierne. Der arbejdes struktureret med læseforståelsesstrategierne sammen med genrelære.

Med Karina Brunsgaard Beks oplæg til en effektiv læseundervisning med **MERE LÆSEMAKKER** bliver Yngre og Ældre Læsemakker bedre til at læse, mens de har det sjovt.

BRUG VORES WEBSHOP PÅ GYLDENDAL-UDDANNELSE.DK

se
på websitet

bestil
til gennemsyn

køb
online

